

عَلَى الْاَفْتِدَةِ ط اِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَّدَةٌ ﴿٨﴾ فِي عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ ط ﴿٩﴾

“Hutame nedir, bilir misin? O, tutuşturulan ilâhî bir ateştir ki, gönülleri sarar. Uzun direkler arasında, onların üzerine kapanacaktır.”

Ne zaman bu kısa sûreyi okusam, sahip olduğu bir dünyalıkla kendinde bir üstünlük vehmeden; dahası bu üstünlük vehmiyle Allah'ın sair kullarını küçümseyen, aşağılayan, kendince ad takan, tanımlayan, sınıflayan, kategorize eden, kınayan, alaya alan, hor gören, yeren veya ezen insanlar ve zümreler gelir gözlerimin önüne... Sûrenin mesajı açıktır: malıyla üstünlük vehmi ve bu vehimle insanları çekiştirip aşağılama, bir iman imtihanıdır.

Kendi elinde olana bakıp elinde avucunda olmayan kişiyi gizli veya açık, yüzüne karşı veya gıyabında küçümseyen, kendine dikkat etmelidir. Zira başkalarını aşağıladığı o mal kendisinin öz malı değildir, kendisinde kalıcı da değildir, kendisi de kalıcı değildir. Ve Allah, ona o malı hümeze-lümeze için vermiş değildir. O'nun verdiğiyle O'nun sair kullarını yermeye veya ezmeye yeltenen, hesabını muhakkak verecektir. Akıllı insana düşen, kendini o hale düşürmemektir.

EK:

Hadislerde kısa sûreler

FÂTİHA SÛRESİ

Ebu Saïd ibnu'l-Muallâ radiyallahu anh anlatıyor:

Ben Mescid-i Nebevî'de namaz kılıyordum. Resûlullah beni çağırdı. Fakat (namazda olduğum için) icabet edemedim. Sonra yanına gelerek:

“Yâ Rasûlallah! Namaz kılıyordum (bu sebeple cevap veremedim)” diye özür beyan ettim. Bana:

“Allahu Teâlâ Kitabında ‘Ey iman edenler! Allah ve Resûlü sizi çağırdıkları zaman hemen icabet edin!’ buyurmuyor mu?”² dedi ve “Sen mescidden çıkmadan önce, sana Kur’ân-ı Kerîm’in (sevapça) en büyük sûresini öğreteyim mi?” diyerek elimden tuttu.

Mescidden çıkacağı sırada ben:

“Sana en büyük sûreyi öğreteceğim’ dememiş miydiniz?” dedim. Bana:

² Enfal, 24.

“O sûre *Elhamdülillâhi rabbi'l-âlemîn*'dir ki, yedi ikili (*es-seb'û'l-mesânî*) ve bana verilen yüce Kur'ân'dır” buyurdu.³

Ebu Hureyre radıyallahu anh anlatıyor:

Resûlullah aleyhissalâtu vesselam (buyurdu ki): “Nefsimi kudret elinde tutan Zât-ı Zülcelâl'e yemin ederim ki, Allah, Fâtihâ'nın bir mislini ne Tevrat'ta, ne İncil'de, ne Zebur'da, ne de Furkân'da indirmiştir. O yedi ikili (*es-seb'û'l-mesânî*) ve bana verilen yüce Kur'ân'dır.”⁴

Abdullah b. Abbas radıyallahu anhümâ anlatıyor:

Cibril aleyhisselam, Hz. Peygamber aleyhissalâtu vesselamın yanında otururken yukarıda kapı sesine benzer bir ses işitti. Başını göğe doğru kaldırdı. Cibril (aleyhisselâm) dedi ki: “İşte gökten bir kapı açıldı, bugüne kadar böyle bir kapı asla açılmamıştı.”

Derken oradan bir melek indi. Cibril aleyhisselam tekrar konuştu:

“İşte arza bir melek indi, şimdiye kadar bu melek hiç inmemişti.”

Melek selam verdi ve Hz. Peygamber aleyhissalâtu vesselama:

“Sana verilen iki nuru müjdeliyorum. Bunlar, senden önce başka hiçbir peygambere verilmemişlerdi: Onların biri Fatihâ sûresi, diğeri de Bakara sûresinin son kısmıdır” buyurdu. “Onlardan okuduğun her harfe mukabil, sana mutlaka büyük sevap verilecektir.”⁵

Adıyy b. Hâtim radıyallahu anh anlatıyor:

Hz. Peygamber aleyhissalâtu vesselam buyurdular ki: “(Fatihâ'da geçen) *el-mağdûbi aleyhim* (Allah'ın gazabına uğrayan-

lar) Yahudilerdir, *ed-dâllîn* (sapanlar) da Hıristiyanlardır.”⁶

MÂÛN SÛRESİ

Abdullah b. Mes'ûd radıyallahu anh anlatıyor:

“Biz, Resûlullah aleyhissalâtu vesselam zamanında tencere, kova gibi eşyaları ödünç olarak vermeyi (Mâûn sûresinde zikri geçen) *mâûn* (yardım) addederdik.”⁷

KEVSER SÛRESİ

Hz. Enes radıyallahu anh anlatıyor:

Resûlullah aleyhissalâtu vesselam bir gün mescidde iken hafif bir uyku kestirmesi yaptı, sonra gülerek başını kaldırdı. Kendisine:

“Yâ Rasûlallah, niçin gülüyorsunuz?” diye sorulunca:

“Bana az önce şu sûre nazil oldu” deyip besmele çekti, sonuna kadar Kevser sûresini okudu:

“*Bismillahirrahmanirrahîm*, (mealen) Ey Muhammed! Doğrusu biz sana Kevser'i verdik. Öyleyse Rabbin için namaz kıl, kurban kes. Doğrusu adı sanı ortadan kalkacak (*ebter*) olan, sana kin tutan kimsedir” (Kevser 1-3).

Resûlullah kıraatı tamamlayınca sordu:

“Kevser'in ne olduğunu biliyor musunuz?” diye sordu.

Biz:

“Allah ve Resûlü bilir” dedik.

Resûlullah aleyhissalâtu vesselam açıkladı:

“Bu bir nehirdir. Rabbin onu bana vâdetmiştir. O nehir üzerinde pek çok hayırlar var. Bu bir havuzdur da. Kıyamet günü ümmetim onun başında (su içmek üzere) toplanacak.

³ Buhârî, Tefsir 1; Nesâî, İftitah 26; Ebû Dâvud, Vitr 15.

⁴ Tirmizî, Sevâbu'l-Kur'ân 1.

⁵ Müslim, Mûsâfirîn 254; Nesâî, İftitah 25.

⁶ Tirmizî, Tefsir 2.

⁷ Ebu Dâvud, Zekât 32.

Bu havuzdaki maşrapalar gökteki yıldızlar kadar çoktur. Derken içlerinden bir kul çıkarılıp atılacak. Ben müdahale edip: ‘Ey Rabbim (onu niye atıyorsun), o benim ümmetimden dir?’ diyeceğim. Ancak Cenab-ı Hak ‘Bunlar senden sonra ne bid’atler işlediler senin haberin yok’ buyuracak.”⁸

NASR SÛRESİ

Hz. Enes radiyallahu anh anlatıyor:

Resûlullah aleyhissalâtu vesselam buyurdular ki: “*Îzâ câe nasrullahi ve’l-feth* sûresi Kur’ân-ı Kerim’in dörtte birine denktir.”⁹

Abdullah b. Abbas radiyallahu anhümâ anlatıyor:

Ömer radiyallahu anh beni Bedir gazisi yaşlılarla birlikte (sohbet ve istişare meclislerine) alıyordu. Bu hal sanki birilerin in ağrına gitmişti.

“Bunu niye bizimle birlikte cemaate alıyorsun, bizim onun kadar oğullarımız var?” diye Hz. Ömer’e târizde bulundular. Hz. Ömer kendilerine: “Onun kimlerden olduğunu biliyorsunuz” diye cevap ver(ip geçiştir)di.

Bir gün beni çağırıp yine onlarla birlikte meclise aldı. Bu sefer, sırf beni(m liyâkatımı) onlara göstermek için beni çağır dığını anlamıştım. Ömer radiyallahu anh:

“Cenab-ı Hakk’ın *Îzâ câe nasrullahi ve’l-feth* (Nasr, 1) kavli-i şerifi hakkında ne dersiniz?” diye sordu. Cemaatten bazıları:

“Yardıma ve feth e mazhar olduğumuz zaman Allah’a ham detmek ve istiğfarda bulunmakla emrolunduk” diye cevap verdi. Bazıları hiçbir şey söylemedi.

Ömer radiyallahu anh bana yönelerek:

⁸ Buhârî, Tefsir, İnnâ a’taynâke’l-kevser 1, Rikâk 53, Müslim, Salat 53; Tirmizî, Tefsir, Kevser; Ebu Dâvûd, Sünnet 26; Nesâî, Salât 21.

⁹ Tirmizî, Sevâbu’l-Kur’ân 10.

“Yâ İbnu Abbas, sen de mi böyle söylüyorsun?” dedi. Ben: “Hayır” dedim ve sustum. Hz. Ömer:

“Öyleyse söyle, sen ne diyorsun?” diye bana söz verdi.

Ben şu açıklamayı yaptım:

“Bu sûre Resûlullah aleyhissalâtu vesselamın ecelidir, kendisine bu sûre ile haber verilmiştir. Bu sûrede Cenab-ı Hakk (Resûlüne şöyle demiştir): ‘Allah’ın nusreti ve fethi geldiği zaman, bil ki bu senin ecelinin artık yakınlığına alâmettir. Öyle ise hamdederek Rabbini tesbih et ve ona istiğfarda bulun. O tevbeleri kabul edicidir.”

Bu yorumun üzerine Hz. Ömer:

“Bundan ben de senin söylediğini anlıyorum” dedi.¹⁰

İHLAS SÛRESİ

Ebu Said el-Hudrî radiyallahu anh anlatıyor:

Resûlullah aleyhissalâtu vesselam (bir gün) ashabına:

“Sizden biri bir gecede Kur’ân-ı Kerim’in üçte birini okumaktan aciz midir?” diye sordu.

“Buna hangimiz güç yetirebilir?” dediler.

Resûlullah (aleyhissalâtu vesselam):

“*Allahu Ehad, Allahu’s-Samed* (İhlâs sûresi) Kur’ân’ın üçte biridir” buyurdu.¹¹

Hz. Enes radiyallahu anh anlatıyor:

“Bir kimse (İhlâs sûresini kastederek):

‘Yâ Rasûlallah! Ben bu sûreyi seviyorum” dedi.

Resûlullah (aleyhissalâtu vesselam):

¹⁰ Buhârî, Tefsir 4, Menâkıb 25, Meğâzî 50, 85; Tirmizî, Tefsir, Feth (Nasr).

¹¹ Buhârî, Fedâilu’l-Kur’ân 13, Tevhid 1; Müslim, Mûsâfirin 259; Tirmizî, Sevâbu’l-Kur’ân 11; Nesâî, İftihah 69; *Muvatta*, Kur’ân 17, 19; Ebu Dâvûd, Vitr 18, Salât 353; İbn Mâce, Edeb 52.

“Onu sevmen seni cennete sokacaktır” dedi.¹²

Hz. Enes radiyallahu anh anlatıyor:

“Kim *Kul hüvallahü ehad* sûresini günde iki yüz sefer okursa, üzerindeki kul borcu hariç, elli yıllık günah (amel defterinden) silinir.”¹³

Hz. Enes radiyallahu anh anlatıyor:

Resûlullah aleyhissalâtu vesselam buyurdular ki:

“Kim yatağında uyumak isteyince, sağ tarafının üstüne yatar, sonra da *Kul hüvallahü ehad*’ı yüz kere okursa, Rab Teâla kıyamet günü kendisine: ‘Sağın üzerinde cennete gir’ diyecektir.”¹⁴

Übey b. Ka’b radiyallahu anh anlatıyor:

Müşrikler, Hz. Peygamber aleyhissalâtu vesselama:

“Rabbini bize tavsif et (tanıt)!” dediler.

Bunun üzerine İhlâs sûresi indi:

“De ki: O Allah, Ehad’dır (hiç kimsenin ve hiçbir şeyin kendisine eş, ortak olmadığı tek ve bir ilahtır). O Allah, Sameddir (O hiçbir şeye muhtaç değilken, herşey herşeyi için O’na muhtaçtır). Doğurmamıştır, doğurulmamıştır. Hiçbir şey O’nun dengi (ve benzeri) değildir.” (İhlas, 1-4)

Übey radiyallahu anh bu sûrede geçen bazı tabirleri şöyle açıkladı: “Samed, doğurmayan ve doğurulmayan demektir, çünkü doğan herşey mutlaka ölecektir. Ölen herşeye varis olacaktır. Allah ise ne ölür, ne de O’na varis olunur.

‘Hiçbir şey O’nun dengi (ve benzeri) değildir’ âyeti de O’na bir benzer, bir denk olmadığını, Allah’a benzeyen hiçbir şey bulunmadığını ifade eder.”¹⁵

¹² Tirmizî, Sevâbu’l-Kur’ân 11.

¹³ Tirmizî, Sevâbu’l-Kur’ân 10.

¹⁴ Tirmizî, Sevâbu’l-Kur’ân 10.

¹⁵ Tirmizî, Tefsir, İhlâs.

Ebu Hureyre radiyallahu anh anlatıyor:

Resûlullah aleyhissalâtu vesselam buyurdular ki:

“Allahu Teâla diyor ki:

“Âdemoğlu bana şetmediyor (hakkımda münasip olmayan söz sarfediyor). Ancak bu ona yakışmaz. Âdemoğlu beni tekzib ediyor, ancak beni tekzib etmek ona yakışmaz. Bana ettiği şetme gelince: “Bu, onun bana evlat nisbet etmesidir. Tekzibine gelince, bu onun ‘Allah, yarattığı gibi beni tekrar diriltmeyecek’ demesidir. Halbuki, ikinci sefer tekrar diriltmek bana, yoktan var etmeye nazaran zor gelecek bir iş değildir.”¹⁶

MUAVVİZETeyN SÜRELERİ

Ukbe b. Âmir radiyallahu anh anlatıyor:

Resûlullah aleyhissalâtu vesselam buyurdular ki:

“Bu gece indirilen âyetler var ya, onlar gibisi hiç görülmemiştir: *Kul eûzu bi-rabbi’l-felak* ve *Kul eûzu bi-rabbi’n-nâs* sûreleri.”¹⁷

Ukbe b. Âmir radiyallahu anh der ki:

“Resûlullah aleyhissalâtu vesselam, bana, her namazın arkasından Muavvizeteyn’i okumamı emretti.”¹⁸

Abdullah b. Hubeyb radiyallahu anh anlatıyor:

Hafif bir yağmur ve karanlığa mâruz kalmıştık. Bize namaz kıldırın diye Resûlullah aleyhissalâtu vesselamı bekledik. (Ravi der ki: Abdullah b. Hubeyb şu mânada birşeyler daha söyledi). Resûlullah aleyhissalâtu vesselam çıktı ve:

“Söyle!” dedi. Ben:

“Ne söyleyeyim?” diye sordum. Bunun üzerine:

¹⁶ Buhârî, Tefsir 1, Bed’u’l-Halk 1; Nesâî, Cenâiz 117.

¹⁷ Müslim, Misâfirin 264; Tirmizî, Sevâbu’l-Kur’ân 12, Tefsir, Muavvizateyn; Ebu Dâvud, Salât 354; Nesâî, İstiâze 1.

¹⁸ Tirmizî, Sevâbu’l-Kur’ân 12.